

[Knud Lind]

ber sig som regel i juridiske småspidsfindigheder, som er uden egentlig betydning for klagens endelige afgørelse.

Ombudsmanden, som burde være den lille mands hjælper over for bureaukrati- og magtmisbrug, lader sig lokke ind i embedsmændenes paragrafrytteri. Årsagen til denne last hos ombudsmanden skal ses i lyset af, at han selv er barn af bureaukratiet, og at ombudsmanden ofte håndplukkes fra den offentlige sektors herskende klasse.

Grove forvaltningsretligt uholdbare afgørelser forsvinder i en tågedis af juridiske spidsfindigheder. Ud af 1.255 registrerede sager blev det til 75 kritisk løftede pegefingre, og kun i 35 tilfælde blev sagerne taget op af ombudsmanden selv.

For at belyse ombudsmandens tvetydighed og manglende fasthed i sine afgørelser vil jeg tillade mig at nævne nogle enkelte eksempler, nogle er dårlige, enkelte er gode.

Den første sag, jeg vil nævne, startede med, at ombudsmanden havde læst i Politiken om en havforureningssag ved Hjarbæk Fjord, samt at nogle medarbejdere ved havforureningslaboratoriet havde udtalt sig offentligt i sagen i en TV-udsendelse. I beretningen for 1982, side 199, kan man se, at i ombudsmandens bedømmelse af spørgsmålet om, hvorvidt offentligt ansatte må udtale sig, siger ombudsmanden først:

»Udtalt, at censurforbuddet i grundlovens § 77 også gælder i forhold til udtalelser, som offentligt ansatte fremsætter på egne vegne.«

Og i samme moment fortsætter ombudsmanden:

»Fundet, at et forbud fra miljøstyrelsens direktør til medarbejderne ved styrelsens havforureningslaboratorium mod at fremsætte udtalelser vedrørende foreningen af Hjarbæk Fjord ikke på det foreliggende grundlag kunne anses for stridende mod grundlovens § 77, idet jeg efter min gennemgang af sagen måtte lægge til grund, at forbuddet alene skulle tillægges betydning i forhold til medarbejderne for så vidt angik deres adgang til at udtale sig på laboratoriets (eller miljøstyrelsens) vegne.«

På den ene side gælder censurforbuddet i grundlovens § 77 stadig, men kun når man udtaler sig på egne vegne. På den anden side er der stadig censur, hvis man udtaler sig på andres vegne eller på miljølaboratoriets vegne. Hvornår udtaler en havmiljømedarbejder

sig så på egne vegne? Det melder historien slet ikke noget om, og det er så spørgsmålet om at være eller ikke at være.

Sagen slutter med de lakoniske ord:

»Jeg finder herefter ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at iværksætte yderligere undersøgelser.«

Således endte altså den sag om grundlovens § 77.

Så er der en anden sag, som beviser institutionens uformåenhed, og som også viser, hvor ilde det går, når ombudsmanden lader sig lokke ind i ministeriernes juridiske julelege. Sagen har været i et par år, i 1981-beretningen og nu i 1982-beretningen. Det er blevet en fortsættelsesroman, og man kan muligvis forvente, at den også kommer i 1983-beretningen.

Den startede i 1981 i Viborg, hvor en pølsemand, som havde sin pølsevogn stående et par hundrede meter fra kaseren, havde søgt om forlænget åbningstid. Normalt skulle han lukke kl. 12 om natten, men ønskede at holde åbent til kl. 1. Politimesteren i Viborg af færdigede pølsemandens ansøgning, idet en pølsevogn ikke kunne falde ind under restriktionerne i hotel- og beværterloven og derfor ikke kunne få natbevilling. Han måtte således ikke holde åbent til kl. 1 om natten. Pølsemandens kunder på dette sene tidspunkt var soldater på vej hjem fra orlov.

Som en anden undskyldning for, at pølsemanden ikke kunne få en times forlænget åbningstid, anførte man, at de offentlige toiletter lukkede kl. 24, og at pølsemandens militære kunder derfor kunne risikere at overtræde politimæssige og miljømæssige bestemmelser inden for dette specielle område. Risikoen for disse overtrædelser må antages at være meget ringe i betragtning af, at kaseren ligger 200 meter fra pølsevognen. Ombudsmandsinstitutionen beskæftigede sig meget dybtgående med, om en pølsevogn kunne få natbevilling, eller om den ikke kunne få natbevilling som enhver anden restauration, og skønnede, at pølsevognen kunne sidestilles i så henseende med en restauration, hvorfor ombudsmanden bød, at sagen burde tages op. Sådan sluttede sagen i 1981.

I 1982 kom så endelig en afgørelse til pølsemanden. Nu var det ikke længere et spørgsmål om natbevilling og udvidet åbningstid, der forhindrede pølsemanden i at holde en time længere åbent, nu var det vete-